

STORTINGET

Innst. 322 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:182 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Espen Stoknes, Gisle Meininger Saudland, Lene Westgaard-Halle og Ketil Kjenseth om utarbeidelse av detaljert regelverk for åpning og tildeling av konsesjoner innen havvind

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen utarbeide detaljert forskrift for åpning og tildeling av konsesjoner for havvind på norsk sokkel.
2. Stortinget ber regjeringen utrede internasjonale erfaringer med og relevante modeller for støttemekanismer i tidligfase som er tilstrekkelige for å stimulere til rask utvikling av havvindprosjekter i kommersiell skala.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal, Runar Sjøstad og Tove-Lise Torve, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Mats A. Kirkebirkeland, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André

Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Dokument 8:182 S (2017–2018) om utarbeidelse av detaljert regelverk for åpning og tildeling av konsesjoner innen havvind.

Komiteen viser til Norges forpliktelser i Paris-avtalen og målet om å begrense global oppvarming. Norges klimamål er forankret gjennom klimaforliket fra 2008. For å nå klimamål trenger verden mer fornybar energi, og fossile energibærere må derfor erstattes av fornybare i kraftproduksjon. Ny fornybar energiproduksjon fra sol, vind og vannkraft øker kraftig, og i Europa bygges det ut havvind i stor skala. Europeisk havvind økte kapasiteten med en fjerdedel bare i fjor.

Komiteen viser til at prosjekter som høster energi fra vind til havs, de siste ti årene har vokst i størrelse og kapasitet, mens kostnadene har falt etter hvert som turbinprodusenter og leverandørindustri har lært og tatt i bruk ny teknologi.

Komiteen understreker at havvind kan bli viktig for norsk næringsutvikling og det grønne skiftet. Komiteen viser til norsk næringslivs solide kompetanse på marine konstruksjoner fra olje- og gassindustrien, som kan bidra i utviklingen av en ny eksportnæring og ta en ledende rolle innenfor flytende havvind.

Komiteen merker seg blant annet at Equinors Hywind Scotland-prosjekt er et eksempel på satsing fra norsk næringsliv der man har et testanlegg med fem turbiner på seks megawatt hver.

Komiteen merker seg videre uttalelser fra organisasjonen Wind Europe i E24 10. januar 2018, der de un-

derstreker at ved å fokusere på flytende havvind kan Norge bidra til jobber, industri og eksport.

Komiteen merker seg også at norsk leverandørindustri ønsker at Norge skal gå foran innen vindkraft. Re-derforbundet, Norsk Industri og fornybarorganisasjonen Norwea har tatt sentrale initiativ til en norsk satsing på havvind og mener et statlig mål om at Norges leverandørindustri skal ta 10 pst. av det globale havvindmarkedet innen 2030, er «både realistisk og ambisiøst».

Komiteen viser til at det er bred enighet i Stortinget om at norsk satsing på havvind er ønskelig. Stortinget vedtok senest i anmodningsvedtak 245, 13. desember 2017:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å åpne ett til to områder for fornybar energiproduksjon til havs, og legge til rette for søknader om demonstrasjonsprosjekter for flytende vindkraft.»

Komiteen merker seg at statsråd Terje Søviknes i sitt svarbrev 17. april 2018 til komiteen skriver:

«Olje- og energidepartementet følger opp anmodningsvedtaket. Departementet har nylig mottatt en anbefaling fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om hvilke områder som bør åpnes.»

Statsråden understreker også i sitt brev at:

«Stortinget har lagt myndigheten til å åpne områder etter havenergilova til Kongen, og at det ikke er naturlig med en egen forskrift for å regulere dette. Videre vil tildeling av eventuelle konsesjoner skje gjennom enkeltvedtak, ikke forskrift.»

Komiteen støtter opp om at konsesjoner bør gis gjennom enkeltvedtak, og merker seg at departementet har startet med arbeidet for å fastsette regelverk for søknadsprosess, dokumentasjonskrav, tidsfrister mv. etter havenergilova. Komiteen understreker viktigheten av at dette kommer snarlig på plass, slik at norsk næringsliv ikke taper tid, men gir prosjektutviklere den forutsigbarheten som trengs.

Komiteen er enig i at det må gjennomføres en forsvarlig saksbehandling, men merker seg statsrådens formulering om at «min intensjon er å åpne områder så raskt som mulig». Komiteen forutsetter at regjeringen gjennomfører i tråd med dette.

Komiteen er positiv til at Olje- og energidepartementet øker satsingen på havvind og utvikling av teknologi på feltet, og at departementet har startet arbeidet med å fastsette regelverk for søknadsprosess, dokumentasjonskrav og tidsfrister. Komiteen mener det da er naturlig at dette arbeidet også videreføres og formaliseres som en egen forskrift.

Komiteen viser til at i petroleumssektoren er lisensdeling standardisert og automatisert gjennom forskrifter. Dette bidrar til effektivisering av åpnings-

prosesser som gir forutsigbarhet og stabilitet. Etablering av et rammeverk som også sikrer forutsigbarhet og standardisering for havvind, er viktig for kommersialisering.

Komiteen mener derfor at det bør utarbeides forskrift for åpning og tildeling av konsesjoner for havvind på norsk sokkel.

Komiteen viser til at selv om flytende havvind kan trekke på erfaringer fra Europa med bunnfast havvind, er det fortsatt nødvendig med statlig utviklingsstøtte til vellykket kommersialisering av en ny teknologi som flytende havvindparker. Dette fordi læringskurver trenger kommersielle volumer fra gjennomføring av flere slike anlegg før kostnadene kan bringes vesentlig ned. Komiteen viser til viktigheten av Enovas rolle i dette arbeidet. Det finnes i dag flere ulike modeller for tildeling av lisenser. Prosessene har vært gjennomført – med ulike pris- og støttemodeller – i land som Storbritannia, Tyskland, Danmark og Nederland. Komiteen mener at utviklingsstøtte og risikoavlastning bør veies opp mot potensialet for fremtidig økonomisk utvikling og eksport av norsk havvindteknologi.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at selv om land som Tyskland og Storbritannia nærmer seg kommersielle utbygginger av bunnfaste havvindmøller, så er veien lengre internasjonalt for kommersiell drift av flytende havvind. Dette medlem mener dette er et spennende område for Norge. Satsingen kan videreutvikle klimateknologi og kompetanse i norsk energisektor og verftsindustri. Dette medlem mener det er viktig at satsingen gjennomføres samtidig som man ivaretar lønnsomheten i den fornybare og offentlig eide kraftbransjen i Norge. Dette medlem mener at det som trengs nå, i første omgang er konkret virkemiddelbruk som realiserer demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind i Norge.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det settes av midler for oppstartstøtte til en demonasjonspark for havvind der ulike konsepter skal testes ut, samt forslag om en tilsagnsfullmakt på 500 mill. kroner til samme formål. Å få på plass en demonstrasjonspark der ulike konsepter for havvind testes ut, er avgjørende for å få ned kostnadene, noe som igjen vil være viktig for å kunne konkurrere internasjonalt, der det største markedet er. Dette medlem mener at å bygge et fullskala demonstrasjonsanlegg for havvind der ulike teknologier testes ut, må gjøres før man ser for seg omfattende konsesjonstildelinger for fullskala utbygginger, men at målet på sikt må være å bygge en fullskala havvindpark.

På denne bakgrunn foreslår dette medlem:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 etablere en demonstrasjonspark for havvind med

et tilhørende støttere regime som realiserer at ulike konsepter og teknologier testes ut.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 etablere en demonstrasjonspark for havvind med et tilhørende støttere regime som realiserer at ulike konsepter og teknologier testes ut.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide detaljert forskrift for åpning og tildeling av konsesjoner for havvind på norsk sokkel.

II

Stortinget ber regjeringen utrede internasjonale erfaringer med og relevante modeller for støttemekanismer i tidligfase som er tilstrekkelige for å stimulere til rask utvikling av havvindprosjekter i kommersiell skala.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. mai 2018

Ketil Kjenseth

leder

Ole André Myhrvold

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 17. april 2018****Vedrørende representantforslag 182 S (2017-2018) om utarbeidelse av detaljert regelverk for åpning og tildeling av konsesjoner innen havvind**

Jeg viser til brev av 6. april med oversendelse av representantforslag 182 S til utredning.

Forslaget som er til behandling lyder:

"1. Stortinget ber regjeringen utarbeide detaljert forskrift for åpning og tildeling av konsesjoner for havvind på norsk sokkel.

2. Stortinget ber regjeringen utrede internasjonale erfaringer med og relevante modeller for støttemekanismer i tidligfase som er tilstrekkelige for å stimulere til rask utvikling av havvindprosjekter i kommersiell skala."

Regjeringen la i Prop. 1 S (2017-2018) frem en strategi for flytende vindkraft. Strategien satte som mål for regjeringens politikk at norske bedrifter skal gripe mulighetene for eksport av varer og tjenester og bidra til utvikling av lønnsom fornybar kraftteknologi, samt at det skal legges til rette for kommersiell aktivitet på norsk sokkel på lang sikt.

Norge har god forsyningssikkerhet for energi og en rekke vind- og vannkraftanlegg er under planlegging og utbygging. Det er ikke realistisk at vindkraft til havs i overskuelig framtid vil være viktig for energiforsyningen til fastlands-Norge.

Vindkraft til havs er i vekst internasjonalt. Nesten all slik vindkraft er bunnfast, og flytende vindkraft er en mindre moden teknologi. Større turbiner og evt. utbygginger av flytende havvind vil kunne gi skalafordeler og bidra til kostnadsreduksjoner utover det vi har sett til nå. Eventuelle konkrete prosjektforslag kan bidra til bedre vurderinger av det teknisk-økonomiske konkurranseforholdet mellom flytende og bunnfast havvind i norske havområder.

Strategien for flytende vindkraft pekte på det brede tilfanget av eksisterende ordninger som kan støtte teknologiutvikling og kommersialisering av slik vindkraft. For eksempel kan Enova i dag gi støtte til demonstrasjonsprosjekter for flytende vindkraft. På den bakgrunn foreslås det ingen nye støtteordninger i strategien.

I strategien ble det videre varslet at regjeringen ville ta stilling i spørsmålet om åpning av områder etter havenergilova. Jeg klargjorde i en pressemelding 13. desember 2017 at regjeringen tar sikte på å åpne ett til to områder. Videre fattet Stortinget før jul i fjor følgende anmodningsvedtak etter forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, jf. vedtak 245,

13. desember 2017: *"Stortinget ber regjeringen legge til rette for å åpne ett til to områder for fornybar energiproduksjon til havs, og legge til rette for søknader om demonstrasjonsprosjekter for flytende vindkraft."*

Olje- og energidepartementet følger opp anmodningsvedtaket. Departementet har nylig mottatt en anbefaling fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om hvilke områder som bør åpnes. Departementet vil nå vurdere NVEs anbefaling. Det må gjennomføres en forsvarlig saksbehandling, men min intensjon er å åpne områder så snart som mulig.

Til det første forslagspunktet, vil jeg presisere at Stortinget har lagt myndigheten til å åpne områder etter havenergilova til Kongen, og det er ikke naturlig med en egen forskrift for å regulere dette. Videre vil tildeling av eventuelle konsesjoner skje gjennom enkeltvedtak, ikke gjennom forskrift.

Når det skal åpnes områder er det imidlertid naturlig å fastsette regelverk for søknadsprosess, dokumentasjonskrav, tidsfrister mv. etter havenergilova, blant annet for å gi eventuelle prosjektutviklere økt forutsigbarhet. Departementet har startet dette arbeidet.

Til det andre forslagspunktet, kan det nevnes at modellene som har blitt benyttet i andre land for å støtte demonstrasjonsprosjekter for vindkraft til havs har hatt ulike innretninger. Det har vært en satsing over mange år i flere land og støttemodellene har vært tilpasset og justert over tid. Støtten har til dels vært meget omfattende. I den grad representantforslaget blir vedtatt, vil departementet måtte se nærmere på oppdaterte erfaringer fra forskjellige land.

Både i regjeringens energimelding, Meld. St. 25 (2015-2016), som ble lagt fram våren 2016, og i strategien for flytende vindkraft er det lagt til grunn at demonstrasjonsprosjekter i Norge kan får støtte hos Enova. Videre har Stortinget gjennom behandlingen av energimeldingen lagt til rette for lønnsom produksjon av fornybar energi i Norge. Regjeringen mener dette i størst mulig grad bør skje i et kraftmarked der kraftproduksjon bygges ut etter samfunnsøkonomisk lønnsomhet. På den måten kan vi utnytte de fornybare energiressursene våre på en måte som skaper mest mulig verdier for samfunnet, til lavest mulig kostnad. Et velfungerende marked vil gjennom kraftprisene gi effektive signaler om verdien av produksjon og langsiktige investeringer. Disse hensynene, samtidig som vi både har generøse støttemuligheter i Norge i dag, og opplever raskt fallende kostnader, tilsier etter mitt syn at nye subsidieordninger ikke bør introduseres.